

З М І С Т

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	7
1.1. Ринок фінансових послуг як система	7
1.2. Роль ринку фінансових послуг у розвитку національної економіки	14
1.3. Суб'єкти ринку фінансових послуг	21
1.4. Структура ринку фінансових послуг	25
1.5. Поняття і класифікація фінансового посередництва	29
1.6. Інфраструктура ринку фінансових послуг	35
1.7. Регулювання ринку фінансових послуг	40
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВІ ПОСЛУГИ НА ОКРЕМИХ РИНКАХ	62
2.1. Фінансові послуги на ринку капіталів	62
2.1.1. Сутність і структура ринку капіталів	62
2.1.2. Фінансові послуги на фондовому ринку	64
2.1.2.1. Поняття фондового ринку	64
2.1.2.2. Інструменти фондового ринку	74
2.1.2.3. Фондова біржа та біржові операції. Кон'юнктура біржового ринку	108
2.1.2.4. Біржові індекси	115
2.1.3. Фінансові послуги на інвестиційному ринку	117
2.1.3.1. Сутність фінансових послуг на ринку інвестицій	117
2.1.3.2. Послуги у сфері реальних інвестицій	120
2.1.3.3. Послуги у сфері фінансових інвестицій	135
2.1.4. Фінансові послуги на ринку середньо- і довгострокових банківських кредитів (кредитному ринку)	147
2.1.4.1. Поняття та класифікація кредитних послуг	147
2.1.4.2. Фінансові послуги з інвестиційного кредитування	153
2.1.4.3. Фінансові послуги з андеррайтингу як форми кредитування капіталовкладень	168
2.2. Фінансові послуги на грошовому ринку	178
2.2.1. Структура, сутність і інструменти грошового ринку	178
2.2.2. Фінансові послуги на міжбанківському ринку	185

2.2.2.1. Загальна характеристика міжбанківського ринку	185
2.2.2.2. Особливості залучення ресурсів на міжбанківському ринку.	189
2.2.2.3. Міжбанківські депозитні операції в іноземній валюті	203
2.2.3. Фінансові послуги на валютному ринку	203
2.2.3.1. Сутність, структура та регулювання валютного ринку	206
2.2.3.2. Валютні операції	224
2.2.4. Фінансові послуги на обліковому ринку	232
2.3. Фінансові послуги на страховому ринку	248
2.3.1. Сутність і структура страхового ринку	248
2.3.2. Особливості, сутність і механізм реалізації страхових послуг	252
2.3.3. Фінансові послуги у сфері кредитного страхування	259
2.4. Інші види фінансових послуг	266
2.4.1. Ринок ломбардних послуг	266
2.4.2. Фінансові послуги у сфері інноваційної діяльності	269
2.4.3. Послуги розрахунково-касового обслуговування	274
2.4.4. Послуги у сфері недержавного пенсійного забезпечення	281
2.4.5. Факторингові і форфейтингові послуги	288
РОЗДІЛ 3. ТЕСТОВІ ВПРАВИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	301
3.1. Тести для самоконтролю	301
3.2. Завдання для практичних розрахунків	325
3.3. Приклади розв'язання типових задач	342
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ПОГЛИБЛЕНОГО ВИВЧЕННЯ КУРСУ	380
СЛОВНИК ТЕРМІНІВ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ	385
ДОДАТКИ.	401
<i>Додаток А.</i> Закон України: «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг»	401
<i>Додаток Б.</i> Фінансові інновації.	425

Навчальна дисципліна «Ринок фінансових послуг» є нормативною для циклу професійної підготовки магістрів за спеціальністю «Фінанси і кредит» і має теоретико-прикладний характер.

Мета дисципліни — розкриття теоретичних і практичних засад розвитку та функціонування ринку фінансових послуг, підготовка фахівців високого рівня кваліфікації в галузі надання фінансових послуг, що забезпечуватиме їм конкурентні переваги на ринку праці.

Основні завдання дисципліни:

— розкрити ринок фінансових послуг як систему, показати його структуру, взаємозв'язок складових підсистем та елементів, специфіку функціонування;

— сформувати комплексне розуміння взаємозв'язків суб'єктів на ринку фінансових послуг та системи спеціалізованих фінансових інститутів;

— навчити визначати потреби споживачів фінансових послуг у конкретних ситуаціях та можливості задоволення цих потреб різними видами фінансових послуг;

— забезпечити комплексне розуміння позиціонування фінансових послуг різних фінансових інститутів як на фінансовому ринку в цілому, так і на окремих його сегментах;

— опанувати засади побудови фінансового ринку як цілісного механізму перерозподілу ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами;

— розвинути навички порівняльного аналізу в галузі фінансових послуг та у визначенні конкурентних переваг і недоліків окремих видів послуг;

— навчити економічно обґрунтовано порівнювати фінансові послуги та здійснювати відбір послуг, необхідних споживачеві в конкретній господарській ситуації;

— показати роль держави на ринку фінансових послуг;

— висвітлити основні напрями державної політики в галузі регулювання фінансових відносин, які виникають на ринку фінансових послуг.

Предметом курсу є система грошових та економічних взаємовідносин, які виникають у процесі перерозподілу фінансових ресурсів на фінансовому ринку, що розглядається як економічний простір, на якому формується система взаємозв'язків учасників ринку, котрі виника-

ють у процесі руху фінансових ресурсів між державою, юридичними та фізичними особами за допомогою спеціалізованих інститутів.

Ринок фінансових послуг, який виконує функції нагромадження, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, багато в чому сприяє підвищенню ефективності функціонування суб'єктів господарювання та зростанню економіки країни в цілому.

Становлення та розвиток кредитно-фінансової системи, збільшення обсягів матеріального виробництва, підвищення конкурентоспроможності вітчизняних товарів та послуг, зміцнення національної валюти, скорочення дефіциту бюджету та інші позитивні зрушення у галузі фінансів прискорюють темпи економічного зростання в Україні. За цих умов зростає і роль фінансових інститутів, які надають різноманітні фінансові послуги та виконують функції посередників та продавців на ринку фінансових послуг. На ринку фінансових послуг функціонують численні банківські установи, небанківські кредитно-фінансові інститути, діяльність яких спрямована на забезпечення потреб у грошових коштах фізичних, юридичних осіб та держави, що забезпечує їх виробничу діяльність та стає економічне зростання.

Розвиток ринкових відносин в Україні, формування нових пріоритетів у сфері матеріального виробництва, що пов'язано з нарощуванням обсягів товарів та послуг, спрямованих на споживчий ринок, потребують нової філософії господарювання, нових підходів як до управління економікою в цілому, так і окремо взятого суб'єкта господарювання.

Ефективність функціонування підприємств, галузей, регіонів і економіки країни в цілому значною мірою визначається якістю управління, досвідом та освітою фахівців, які мають приймати науково обґрунтовані, зважені рішення, спрямовані на реалізацію ринкових відносин, що забезпечує їх економічне зростання у нових умовах господарювання.

У навчальному посібнику з позицій системного підходу розкривається механізм взаємодії суб'єктів ринку фінансових послуг та їх функції, висвітлюється характер взаємовідносин та взаємозв'язків між різними спеціалізованими фінансовими інститутами, порядок організації надання фінансових послуг їх споживачам.

Посібник містить матеріали, призначені для самостійного вивчення дисципліни «Ринок фінансових послуг». У процесі підготовки посібника використано нові законодавчі й нормативні документи, що регулюють діяльність учасників ринку, публікації вітчизняних та іноземних авторів.

У додатках надані інформаційні матеріали, які визначають діяльність суб'єктів ринку фінансових послуг, що функціонують в Україні.